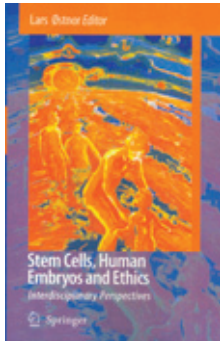

Jakten på den etiske stamcelleforskningen

Østnor L, red.

Stem cells, human embryos and ethics

Interdisciplinary perspectives. 255 s, tab, ill.
Berlin: Springer, 2008. Pris EU 30
ISBN 978-1-4020-6988-8

I januar 2005 ble en gruppe norske forskere portrettert i *Vårt Land* under overskriften *Kva er verdien av eit befrukta egg?* Gruppen hadde nylig fått forskningsmidler og målet var «å komme et steg videre i avklaringen av den moralske

statusen til embryoet.» uttalte prosjektleder Lars Østnor den gang. Tre og et halvt år senere foreligger boken *Stem cells, human embryos and ethics*.

Professor Lars Østnor ved Menighetsfakultetet er redaktør. Foruten en oppsummering av prosjektgruppens forhold til embryoets moralske status og etisk forsvarlig stamcelleforskning består boken av 16 kapitler med bidragsyttere fra fjern og nær. Det er solide navn på forfatterlisten. I tillegg til norske, tyske og amerikanske filosofer og teologer, finner vi flere spennende bidrag fra det norske stamcelleforskningsmiljøet.

Prosjektgruppens fellesuttalelse er trolig den minst interessante delen. Lite overraskende kom man ikke frem til enighet om embryoets moralske status i gruppen. Posisjonene som står mot hverandre, er nokså forutsigelige. Derimot har man betydelig mer utbytte av de andre kapitlene. Dels får man oppdatert kunnskap om stamcelleforskningens fortid og sannsynlige fremtid. Dels får man en rekke ulike og spennende filosofiske og teologiske perspektiver på embryonal stamcelleforskning.

Hovedtyngden av bidragene er av kritisk karakter, hvor jakten på den etisk forfarlige stamcelleforskningen står sentralt. *Finner* man ikke den alternative kilden til det menneskelige embryoet blant dagens muligheter, så kan man forsøke å *skape* den: her er nemlig også et bidrag fra William Hurlbut, amerikaneren som ble verdenskjent for sin artikkel om «Altered nuclear transfer» (ANT). Stamcelleetikken kan løses, i Hurlbuts øyne, ved å høste stamceller fra «embryoer» skapt uten CDX2-genet. Da vet man med sikkerhet at disse ikke har potensial til å bli til mennesker!

Ikke bare skeptiske stemmer til embryonal stamcelleforskning kommer til uttrykk. Her er det også tekster som bl.a. ser en etisk relevant forskjell mellom embryoer som er tenkt plassert i en livmor og de som aldri er tiltenkt det. Det er noen som for-

svarer forskning på embryoer innen 14 dager etter befruktning ut fra argumentet om manglende individuering. Teologiske argumenter presenteres nyansert og godt og viser frem spennvidden av posisjoner innenfor kristendommen. Sånn sett har Lars Østnor klart å sette sammen en bok som både gir leseren kunnskap om stamcelleforskning som sådan og om en rekke ulike etiske perspektiveringer av denne forskningen. Leseren sitter neppe igjen med et klart svar på embryoets moralske status. Men en rekke svaralternativer foreligger. Av den grunn burde dette være spennende lesing for alle som interesserer seg for et av de mest kontroversielle temaene innen medisinsk forskning i verden i dag.

Berge Solberg

Institutt for helsevitenskap
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Dansk lærebok i traumatologi

Larsen CF, Roed J, Larsen JF.

Traumatologi

512 s, tab, ill. København: Munksgaard
Danmark, 2008. Pris NOK 648
ISBN 978-87-628-0601-6

Forordet starter slik: «Utviklingen i behandlingen inden for traumatologien er baseret på den antagelse, at mortalitet og morbiditet ved tilskadekomst kan reduceres betydeligt, når pasientforløbet organiseres i et *traumesystem*...»

Forfatterne setter derved fingeren på det viktigste i utviklingen innen traumatologien, nemlig behovet for systematisering av skadebehandlingen fra skadetidspunkt til og med rehabilitering.

Internasjonalt har det den senere tid vært betydelig oppmerksomhet rettet mot organisering av traumatologien. En av årsakene er at den kirurgiske traumebehandlingen tidligere ble tatt hånd om av bredt skolerte generelle kirurger. Parallelt med at traume-kirurgien i seg selv er blitt mer spesialisert, pågår en stadig økende subspecialisering innen elektive kirurgiske felt. Denne utviklingen truer skadebehandlingen. Selv om problemene er noe ulike i forskjellige land, synes det som om likhetene dominerer.

De fleste lærebøker i traumatologi kommer fra land vi i Norden ikke uten videre kan sammenlikne oss med. Dette gjelder både organisering av helsevesenet, geografi og pasientvolum. Realiteten i Norden er at

mange traumepasienter initialt behandles av team og kirurger med begrenset traumeerfaring. Forfatterne ser derfor et behov for en danskspråklig bok i traumatologi.

Dette er først og fremst en lærebok og oppslagsverk for leger, men målgruppen omfatter også andre personellgrupper involvert i skadebehandlingen. De 512 sidene og 35 kapitlene har en naturlig oppbygning, med historie, epidemiologi og organisatoriske aspekter først. Deretter dekkes initialbehandling både prehospitalt og i sykehus, og det gis en systematisk gjennomgang av skadebehandling i de forskjellige organsystemene – helt til rehabiliteringsfasen. Traumadiologi, anestesi og relevante intensivmedisinske aspekter omtales i egne kapitler, liksom katastrofeberedskap, opplæring og medikolegale forhold inklusive organondasjon, og traumesykepleie. Et eget kapittel omhandler traumatologi på Internett. Kapitelinndelingen gjør det enkelt å finne frem. Innholdet er ryddig fremstilt.

Noen av kapitlene bærer preg av at boken er skrevet for Danmark og således ikke er direkte overførbare til norske forhold. Danmark har fått en bok som faktisk dekker alle traumerelaterte forhold for landet. Vi kan bare misunne dem og la oss inspirere! Fremstillingen av nødkirurgiske prosedyrer og traumekirurgiske aspekter og beslutningsgrunnlag er noe begrenset og krever annen tilleggs litteratur. Av og til synes fremstillingen litt preget av forfatterens personlige preferanser, uten at det alltid er basert på eksisterende viten. Referanselistene er gode og oppdaterte uten å være for omfattende.

Skolebokpreget er noe vel tydelig og kan fort virke litt «tørt». Mange av sidene er tettpakket kun med tekst, men det redde imidlertid ved at stoffet er kortfattet og lettlest. Teksten stykkes opp av fremhevede viktige poenger, fargebilder og gode illustrasjoner. Veldig tiltalende er at det følger med en DVD, med blant annet instruktive prosedyrefilmer.

Forfatterne har brukt svært mange erfarne danske klinikere som konsulenter og fremstår derved tungt forankret i det danske traumatologiske fagmiljøet. Sammenliknet med en tilsvarende svensk bok (1), synes denne danske mer spesifikt rettet mot et nasjonalt dansk forum. Den gir imidlertid en god og bred oversikt over traumatologien, uten at den gir alle svarene. For kirurger med bakvaksansvar fyller den ikke rollen som eneste lærebok. Jeg anbefaler den imidlertid til alle personellgrupper involvert i skadebehandling.

Christine Gaarder

Traumeenheten
Akuttdivisjonen
Ullevål universitetssykehus

Litteratur

1. Gaarder C. God svensk lærebok i traumatologi. Anmeldelse av: Lennquist S, red. Traumatologi. Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 1432-3.